

AKADEMİK RAMİZ MEHDİYEVİN “BİBLİOQRAFIYA”SI HAQQINDA

elmi-publisistik düşüncələr

Son illər müstəqil Azərbaycan dövləti böyük iqtisadi, mədəni yüksəlişi, beynəlxalq münasibətlərin inkişafı ilə dünya dövlətləri sırasında özünün layiqli yerini tutmuşdur. Bunlar ölkədə irimiqyaslı layihələrin uğurla həyata keçirilməsi, təbii, siyasi və ictimai proseslərin doğru mövqedən dərk olunması, qiymətləndirilməsi nəticəsində yaranmışdır. Xüsusən də XX əsrin sonu və XXI əsrin başlanğıcından ölkəmizdə baş verən siyasi hadisələrin, azadlıq hərəkatının, milli düşüncənin, azərbaycançılıq ideyalarının inışıarı, getdikcə artan təbəddülatlarla müşayiət olunması bəşər tarixində böyük əks-səda doğurmuşdur. Bütün bunlar Azərbaycanın dünya cəmiyyətində milli-bəşəri idealların, tolerantlığın, multikultural dəyərlərin yeni ənənələr zəminində yaranması və qorunmasına sadiqliyini ehtiva edir.

Ölkəmizdə belə bir dəyişikliyin baş verməsi heç şübhəsiz, birdən-birə yaranmamış, böyük bir zaman içrə formalaşmış, tərəqqi etmişdir. Xatırlayırıq ki, dünya miqyaslı siyasətçi, ümummilli lider Heydər Əliyev hələ sovet rejiminin tüğyan etdiyi vaxtlarda azərbaycançılıq məfkurəsinin ictimai şüurlarda formalaşmasına güclü təsir göstərmişdir. Bundan sonra milli düşüncənin dirçəlməsində, xalqın müstəqillik uğrunda mübarizəsində bir mayak olmuş, ölkəni parçalamaq, xanlıqlara bölmək istəyən daxili və xarici düşmənlərin cəynağından xilas etmişdir. Öz vətəninə, xalqına bütün şüuru, qəlbi ilə bağlı olan Heydər Əliyev dövlətçilik tariximizin təcrübəsində qazanılmış ənənələri yeni dəyərlər və siyasi baxışlarla zənginləşdirərək, müstəqilliyimizin möhkəmlənməsinə, ölkənin yenidən qurulmasına nail olmuş, Azərbaycanı böyük inkişaf yoluna çıxarmışdır.

Ümummilli liderin vətənpəşilik əxlaqına, azərbaycançılıq məfkurəsinə, eləcə də bəşəri dəyərlərə söykənmiş siyasi baxışları, idarəçilik bacarıqları, erudisiyası ilə dünya cəmiyyətində Lider olaraq qəbul edilməsi bizdə hər zaman qürur hissi doğurur. Onun Azərbaycan üçün göstərdiyi misilsiz xidmətlər artıq uzun illərdir ki, böyük bir məktəb statusu qazanmışdır. Bu məktəbdən bəhrələnmək - vətənin, xalqın sevmək, dövlətçiliyimizin qorunması və möhkəmlənməsi yolunda bir vətən övladı olaraq çalışmaq, humanizm, xeyirxahlıq, insanseverlik kimi ali keyfiyyətlərə, milli dəyərlərə sahib olmaq zənnimizcə, hər bir Azərbaycan vətəndaşının, xüsusən də gəncliyin borucudur. Təbii ki, Heydər Əliyev məktəbində yetişmək, onun dərslərindən faydalanmaq və böyük həyat təcrübəsi toplamaq, hər bir fəaliyyətini ulu öndərin yenidən qurub-yaratdığı Azərbaycanın inkişafına sərf etmək elə xalqa xidmətin bariz göstəricisidir.

Bu fikirləri qələmə alanda Heydər Əliyev məktəbinin ilk və qüdrətli yetirməsi - Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, görkəmli ictimai-siyasi xadim, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının rəhbəri (1995-ci ildən), Azərbaycan Fəlsəfə və Sosial-Siyasi Elmlər Assosiasiyasının prezidenti, Azərbaycan Respublikasının Həqiqi Dövlət müşaviri, Beynəlxalq sülh mükafatı laureatı, Nyu-York Elmlər Akademiyasının üzvü, akademik Ramiz Ənvər oğlu Mehdiyevin neçə onillikləri əhatə edən fəaliyyətini bir vətəndaş olaraq göz önünə gətirirəm. Və böyük, genişəhatəli tanışlıqdan sonra görürəm ki, Azərbaycan siyasi, fəlsəfi, ictimai fikir tarixinin görkəmli nümayəndəsi olan akademikimin həyat yolu, fəaliyyəti dövlət quruculuğunun, milli intibahın və elmi təkəkkürün inkişafı prosesi ilə birbaşa bağlı olmuşdur. Onun bütün əsərləri, monoqrafiyalarının aparıcı xətti azərbaycançılıq ideologiyasına, ölkədə və dünya cəmiyyətində baş verən global hadisələrin siyasi-fəlsəfi aspektdən tədqiqinə əsaslanır. Eləcə də tarixilik və müasirlik baxımından şərh olunan bütün məsələlər baş verən təbəddülatlar prosesində yeniləşən zamanların siyasi mənzərəsini əks etdirdiyindən cəmiyyətdə hər zaman aktuallıq kəsb edir. Akademikin “Azərbaycanın inkişaf dialektikası” (2000), “Azərbaycan: tarixi irs və müstəqillik fəlsəfəsi” (2001), “XXI əsrdə milli dövlətçilik: Demokratik inkişaf və müxalifət” (2003), “Azərbaycan: globallaşma dövrünün tələbləri” (2005), “Vətəndaş cəmiyyətinə yol açan ideyalar” (2006), “Modernləşmə xətti yenə də gündəlikdədir” (2008), “Demokratiya yolunda: irs haqqında düşüncələr” (2008), “Şah İsmayıl Səfəvi: tarixi diplomatik sənədlər toplusu” (2014)... (bu siyasi, elmi, fəlsəfi mündəricəli kitabların sırası böyükdür, onlardır) kimi əsərlərində qoyulan məsələlərin aktuallığı, ideyası, dilin zənginliyi və səviyyəsi, selis, sərrast, axıcı olması siyasi, fəlsəfi mündəricəli müəmməl monoqrafiyalara böyük maraq oyadır.

Bu günlərdə Azərbaycan Milli Kitabxanasının “Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri” seriyasından hazırlayıb nəşr etdiyi “Ramiz Mehdiyev. Biblioqrafiya” kitabı fikrimizin geniş şərhli üçün tutarlı, mötəbər bir məxəzdir. Akademikin siyasi, ictimai və elmi fəaliyyətinin gerçəkliklərini güzgü kimi əks etdirən bu kitab görkəmli siyasi xadimin elmi-fəlsəfi baxışlarının, dövlətçilik sahəsində uzun illər fəaliyyətinin nəzəri-təcrübi görüşlərinin, Azərbaycanın təmsalında global problemlərin uzaqgörənliklə həlli istiqamətinə yönəlməsidir. O, müstəqil dövlətimizin siyasi, ictimai-sosial həyatını həm də bir alim kimi

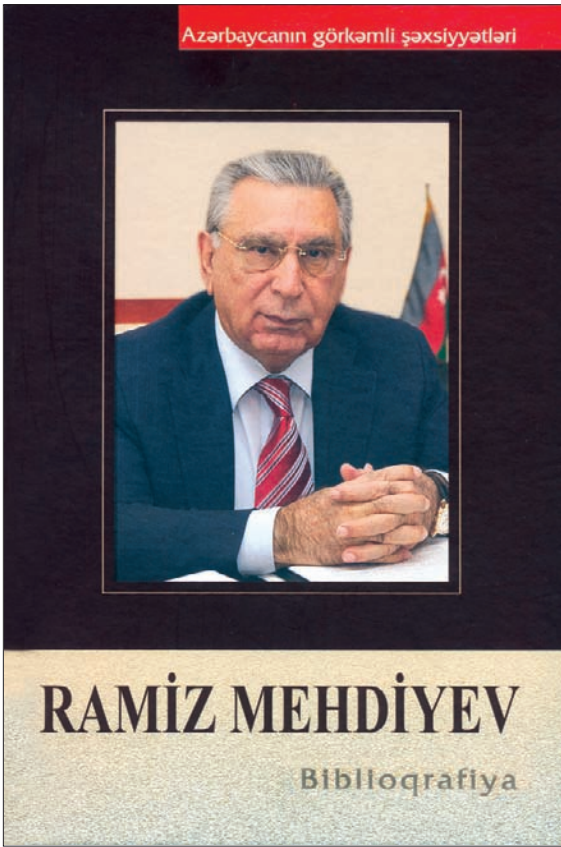
xarakterizə edir. Ramiz müəllimin ölkənin həyatında göstərilən aspektlərdə - ictimai-siyasi xadim, həm də alim kimi fəaliyyətdə olması bu iki sahənin biri-birinə təkanı, vəhdəti kimi qiymətləndirilməlidir. Çünki akademiknin hər iki sahədə uğurlu nəticələrə nail olması fəaliyyətinin ana xəttini ifadə edir.

Biblioqrafiyanı vərəqləyirik... Kitab Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin alim əməyinə verilən dəyərli sözləri ilə açılır: “Hər bir alim qiymətlidir. Ancaq nəzəriyyəni təcrübə ilə birləşdirən, fikirlərini tətbiq edə bilən və onlardan əməli nəticə götürə bilən, cəmiyyətə, xalqa konkret fayda gətirən insanlar alimlərin sırasında xüsusi yer tuturlar”. Bu fikirləri mübaligəsiz, tərəddüd etmədən Ramiz Mehdiyevin çoxillik elmi, nəzəri-təcrübi fəaliyyətinə şamil etmək olar. Kitablə tanışlıq boyu bütün məqalələrdən Onun həyat və fəaliyyətini, elmin üfüqlərinə uzanan yaradıcılıq yolunu işıqlandıran göstəricilərdən aldığım ilk və müəmməl təəssürat belədir: kitabı ərsəyə gətirənlər - tərtibçi-müəllif, ön sözün sahibi, redaktor dövlət xadiminin, akademiknin siyasi, elmi, ictimai fəaliyyətinin bütün sahələrini böyük məsuliyyətlə, bəhrəli ömrə həssas yanaşmaqla, ortaya yeni və sanballı mündəricədə salname karakterli bir nəşr qoyublar. Kitabda nəzərəcarpan xüsusiyyətlər - tərtibatın özəlliyi, fərqliliyi, mətn-mənbələrin ideya ardıcılığı, yüksək lal mədəniyyəti, nəşir təcrübəsi sayəsində kitabçılığın yüksək dəyərlərini ehtiva edən keyfiyyətlərin bütün məqamlarda nəzərə alınması, tətbiqi sayəsində nadir, nümunəvi bir nəşr olmasıdır.

Biblioqrafiyanın labüdlüyünü, əhəmiyyətini şərtləndirən amillər yetərincədir. R.Mehdiyevin siyasi, elmi fəaliyyəti, dövlətçiliyin möhkəmlənməsi, vətəndaş cəmiyyətinin yaranması, tarixi gerçəkliklərin şərhli, dövlətçilik ənənələrinə, müasir inkişaf meyillərinə söykənən ictimai-siyasi hadisələrin elmi-nəzəri aspektdən tədqiqi və qiymətləndirilməsi, təkbizolunmaz faktlarla təqdim edilməsi uğurlu nəticələrə gətirib çıxarmışdır. Siyasi, elmi statuslu qəhrəmanın azərbaycançılıq məfkurəsinin işığında bütün fəaliyyətinin bir araya gətirdiyi bəhrəli həyat yolu ictimai-siyasi xarakterli ilə diqqətləyiqdir. Bütün bunlar Biblioqrafiyanın olduqca maraqlı, müəmməl bir strukturla işlənməsinə münbit şərait, imkan yaratmışdır. Deyilənlər həm də nadir nəşrin meydana gəlməsini şərtləndirən amillərdən biri və birincisidir. Mövzu ya giriş kimi qeyd etdiyimiz bu fikirlər təbii ki, yaradıcı təşəyyüllə əsaslanır. Bunlar ölkənin, eləcə də dünyanın azad, demokratik bir cəmiyyət quruculuğu ilə bilavasitə əlaqəsinin konsepsiyasını işləyib təqdim edən “cəmiyyətsünas alim”in siyasi, elmi-nəzəri baxışlarının qlobal məzmunu və ideyaya söykənən fəaliyyəti, gerçək olan həyat hadisələrinə elmi-nəzəri baxışları ilə əlaqədardır. Beləliklə, bölmələrin, onu əhatə edən mövzuların ayrı-ayrılıqda və bütövlükdə əhəmiyyətini dərk edib, dəyərini duymaqdan ötrü Biblioqrafiyanı ciddi, müəmməl şəkildə nəzərdən keçirməyi düşündük.

Akademik Ramiz Ənvər oğlu Mehdiyevin “Həyatı və elmi-ictimai fəaliyyətinin əsas tarixləri” ömrün illərinə paylanmış fəaliyyətini göz önündə cəmləndirir. Bu həyat və fəaliyyətin başlanğıc tarixindən (1945) hazırkı dövrə qədər olan illəri ötürür bir baxışla belə nəzərdən keçirəndə iki qərindəndə də artıq bir vaxtda həyat pillələrini öz zəhməti, axtarışları sayəsində qalxan, dövlətə, xalqa, elməzə xidmət edən siyasi xadimin mənəvi yüksəlişi bizdə rəğbət doğurur. Bunun ardınca Ramiz Mehdiyevin siyasi, elmi tərcüməyi-halının geniş və müəmməl şəkildə təqdim olunması Onun həyat yolunun aydın təəvvür edilməsi baxımından əhəmiyyətlidir, təqdirəlayiqdir.

“Akademik Ramiz Mehdiyevin elmi-nəzəri araşdırmalarının” bölməsində əsərlərindən, çıxışlarından edilən iqtibaslar, verilən kiçik parçalar böyük fikrin, ideyanın ifadə olunması, hadisələrə həssaslıqla, siyasi, elmi və müdrik yanaşması, bunların məntiqi, mənası, bir çoxunun da olduqca dəyərli aforizmlər kimi səslənməsi fikrimizi alıb aparır. Buna ikinc münasibət kimi, Heydər Əliyevçiliyin əsas məğzi, mahiyyəti olan azərbaycançılıq ideologiyasının səbatlı və müəmməl tədqiqatçısı və təbliğçisi olan akademikin “Heydər Əliyev Azərbaycan tarixində ilk dəfə siyasət və dövlət idarəçiliyində səviyyəsizliyə və bəsitiyyə son qoya bilmişdir”, qətiyyətli fikri ölkənin son onilliklərdə yaşadığı taleyinin təbəddülatları ilə düşüncəmizə ay-

dınlıq gətirir. Böyük həyat təcrübəsindən qaynaqlanmış bu fikri, eləcə də ideya-məzmunu ilə tələyüklü, global məsələləri ifadə edən iqtibasları elmi-ictimai cəmiyyətə, xüsusən də gəncliyimizə ötürülən ibrətamizlik nümunəsi hesab edirik. Diqqət edək: “Heydər Əliyev iki əsrin ayrıcında öz ölkəsinin dövlət adlı gəmisini global sarsıntılar dövrünün fırtınalarından sağ-salamat və uğurla keçirərək, ölkənin milli dəyərlərinin, insanların mənəvi sağlamlığının, özünə inamının qorunub saxlanılmasına müvəffəq olmuşdur”... “Siyasət cəsarət, xidmət etdiyin amallara və ideyalara sədaqət, əlbəttə, öz silahdaş və məsləkdəşlərinə sədaqət, özünü siyasətə həsr edən insanların tez-tez düşdükləri çətin vəziyyətdə onların dəstəklənməsini tələb edir. Hər bir siyasətçi yalnız cəsarətli, ideyalara, silahdaş və məsləkdəşlərə, dövlətə sadiq olduqda müvəffəqiyyət qazana, əsl lider ola bilər”... “İlham Əliyev istedadlı şagird olub və öz müəllimindən, uzaqgörən dövlət xadimi, karakterində milli ideyalar və prinsiplərə möhkəm sadiqlik, bəsirət kimi keyfiyyətlərin nadir şəkildə birləşdiyi Heydər Əliyevdən çox mühim dərs almışdır”... “Azərbaycan bir müstəqil dövlət kimi öz taleyinin sahibi, öz torpaqlarının sahibi, öz hüquqlarının sahibi olacaq və gələcək firavan həyatını öz quracaqdır”... Biblioqrafiyadan iqtibas etdiyimiz bu fikirlər, konsepsiyalar, eləcə də digər nümunələr əsərlərin bütönlükdə ifadə etdiyi məsələlərin tarixilik və müasirlik prizmasından tədqiq olunduğunu söyləməyə əsas verir. Fikrimizcə, bunlar həmin əsərləri oxumağa, onlardan bəhrələnməyə güclü istək yaradır.

Akademik İsa Həbibbəylinin “Görkəmli dövlət xadimi və cəmiyyətsünas alim” məqaləsinin mühüm elmi, siyasi məlumatlardan sonra gələn, mövzuya istiqamət verən ön söz yerində olması məqsədməvafiqdir. Müəllif bu elmi-nəzəri və ədəbi mündəricəli, monoqrafik xarakterli məqalədə Ramiz Mehdiyevin həyat və fəaliyyətini, yaradıcılığını, elmi əsərlərini, monoqrafiyalarını azərbaycançılıq məfkurəsinin işığında, həm də əhatəli şəkildə xarakterizə edir. Böyük dövlətçilik təcrübəsinə, siyasi səriştəyə, elmi təkəkkürə malik olan akademiknin bütün aspektdən tədqiqi və nəticə etibarilə elmi irsinin dəyərləndirilməsi oxucuda böyük rəğbət və inam yaradır. Onun bütönlükdə azərbaycançılıq mövqeyinə əsaslanan fəaliyyəti haqqında geniş, dolğun qənaətin formalaşmasına təsir edir. İsa Həbibbəyli haqlı olaraq yazır ki, “akademik Ramiz Mehdiyevin azərbaycançılıq ideologiyası konsepsiyası görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin dövlət səviyyəsində uğurla həyata keçirdiyi milli dirçəliş proqramına əsaslanır. Ulu öndərin böyük bir hərəkata çevirdiyi azərbaycançılıq təliminin nəzəri-fəlsəfi dərkini və şərhini bütün yönləri ilə əks etdirir: “Azərbaycançılıq” dövlət siyasətinin strategiyası olaraq Azərbaycan cəmiyyətinin bugününün və gələcəyinin müasir ideoloji qavranması ilə sıx birləşir. “Azərbaycançılıq” xalqımızın iztirabları ilə yığılmış tarixi dəyərdi, real müstəqilliyə nail olunması, vahid, bölünməz Azərbaycanın qorunması və möhkəmləndirilməsi üçün açardır...” İ.Həbibbəyli eləcə də ulu öndərin siyasi və mənəvi varisi Prezident İlham Əliyevin bütün sahələrdə fəaliyyətinin elmi-nəzəri aspektdən dəyərləndirməsinə diqqət yönəldir: “Akademik Ramiz Mehdiyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin böyük uğurla, möhkəm siyasi iradə ilə həyata keçirdiyi genişmiqyaslı islahatlar proqramının və ölkəmizin modernləşdirilməsi hərəkatının əsas istiqamətlərinin dərin elmi təhlillərin müəmməl nümunələrini meydana qoymuşdur. O, ölkə başçısı İlham Əliyevin böyük siyasətdə və müstəqil dövlətin idarə olunmasındakı rolunu və mövqeyini elmi cəhətdən əsaslandırılmış şəkildə qiymətləndirmişdir”.

“Azərbaycanın dövlət, elm və mədəniyyət xadimləri Ramiz Mehdiyev haqqında”

bölməsi də özünün bir sıra səciyyəvi xüsusiyyətləri - akademiknin siyasi, elmi, dövlətçilik fəaliyyətinə, elmi-ədəbi irsinə ictimai fikrin yaranması baxımından Biblioqrafiyaya yeni məzmun gətirməsi ilə diqqəti cəlb edir. R.Mehdiyevin şəxsiyyətinə, dövlət qulluğu sahəsində səmərəli fəaliyyəti, fədakar çalışmaları ilə böyük yollar qət etməsinə, tədqiqatlarına, irsinə elmi-nəzəri baxışlar, haqqında söylənilən dəyərli fikirlər onun müxtəlif yönərdən tanınmasını, əsərlərinin ideya-mahiyyətinin dərk olunmasını ehtiva edir. Ciddi müşahidələr, tədqiqatlardan doğan geniş, müəmməl təəssüratlar oxucuda həm də ona görə böyük maraq və inam doğurur ki, bu görkəmli şəxsiyyətlərin bir çoxu akademiknin fəaliyyətini gənclik illərindən izləmiş, onun elmi, siyasi potensialına, dövlətçilikdə idarəetmə məharətinə bələd olmuş, bunların da nəticəsində haqqında böyük bilgiyə, təəvvürə malik olmuşlar. Nəticədə öz fikirlərində, qənaətlərində gördüklərinə, duyduqlarına istinad etmişlər. Bu mənada akademiklər - Akif Əlizadə, Mahmud Kərimov, Arif Mehdiyev, Asəf Nadirov, Ağamusa Axundov, Tofiq Hacıyev, Abel Məhərrəmov, İsa Həbibbəyli, İsmayıl Hacıyev, Kamal Abdulla, Yaqub Mahmudov, Ziyad Səmədzadə, Nizami Cəfərov, professorlar - Seyfəddin Qəndilov, Elxan Nuriyev, Əlikram Abdullayev və başqalarının fikirlərinin yer alması akademik Ramiz Mehdiyevin xarakterik xüsusiyyətlərə malik olan siyasi portretinə, müqtədir, kamal obrazına aydınlıq gətirir. Elmi, siyasi, həm də ictimai aspektdən işlənilmiş məqalələrin hər biri akademiknin həyat və fəaliyyəti, dövlətçiliyimizə sədaqətlə xidmət etməsi, gələcəyə yeni baxışların yaranmasında, cəmiyyətdə baş verən hər növ hadisələrin düzgün dərk olunmasında, əsərlərinin, bütönlükdə irsinin fəlsəfi dərinliyi haqqında oxucuda müəmməl bilgi və təəvvür yaradır. Müstəsna iş qabiliyyətinə malik olan siyasi xadimin davamlı olaraq uğurlarının qazanılmasında heç şübhəsiz, dövlət, elm və mədəniyyət xadimlərinin bu və ya digər formada vurğuladığı kimi, böyük bir universitet statusuna malik olan Heydər Əliyev məktəbindən xəz etdiyi bilik, təcrübə, yüksək erudisiya olmuşdur. Və nəticə etibarilə, əldə olunmuş bütün mənəvi varidat dövlətimizə, xalqımıza erməyən edilmişdir.

Sözümlərin bu məqamında bir qədər əvvəl adlarını çəkdiyimiz görkəmli dövlət, elm və mədəniyyət xadimlərindən bir nəçəsinin Ramiz Mehdiyev haqqında söylədiyi fikirlərə yığcam formada münasibət bildirməyi də vacib sanırıq. Çünki bu fikir-qənaətlər məhsuldar ömrün bütün məqamlarını, siyasi-ictimai, elmi fəaliyyətini güzgü kimi əks etdirir. AMEA-nın prezidenti Akif Əlizadə haqlı olaraq Ramiz Mehdiyevi Azərbaycanda fəlsəfə elminin canlı klassiklərindən hesab edir. Bu fikrin arxasında Onun uzun illərin zəhməti hesabına apardığı elmi axtarışları, tədqiqatları və nəticə olaraq araya-ərsəyə gətirdiyi qiymətli əsərləri dayanır. Bütün bunları dəyişən-yeniləşən zaman boyunca izləyən A.Əlizadə yazır: “Akademik Ramiz Mehdiyev olduqca işgüzar, zəhmətsever, yorulmaq bilməyən bir insandır. Onun fikri daim elmi axtarışlarda, qəlbi isə Vətənimizin tərəqqisi, yüksəlişi və azadlığı arzusu ilə döyünməkdədir. Görkəmli filosof-alim, dövlət xadimi, yüksək fitri istedad sahibi akademik Ramiz Mehdiyev həm də olduqca sadə təbiiətli, səmimi, yüksək insani keyfiyyətlərə malik, mübariz bir şəxsiyyətdir”. Bu fikirlər uzun illər ömrünün məhsuldar çağlarını xalqa, dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsinə həsr edən akademik Ramiz Mehdiyevin vətəndaş mövqeyinə verilən yüksək qiymətdir. Akademikin dövlətçilik fəaliyyətinə, şəxsiyyətinə, elmi-ədəbi irsinə bir çox aspektdən yanaşmalar Onu siyasi xadim, alim, həm də böyük vətəndaş olaraq xarakterizə edir. Mərhum akademik Arif Mehdiyevin qənaətinə görə, “alimin Azərbaycanın gələcəyi ilə bağlı apardığı fəlsəfi və iqtisadi təhlilləri, novator düşüncələri, əsaslı proqnozları, konseptual qiymətləndirmələri dərin elmi əsaslandırılmaya söykənir”. Və nəticə etibarilə bunların da fəlsəfi fikir tariximizin inkişafına xidmət etdiyini önə çəkir. Akademik Gövhər Baxşəliyeva Ramiz müəllimin cəmiyyətdə mövqeyinə, dövlətçilik fəaliyyətində milli maraqlara, ideallara söykənən əməlinə, filosof alim kimi elmi tədqiqatlarına münasibət bildirməklə yanaşı Onun bir şəxsiyyət olaraq insani keyfiyyətlərini də çox dəqiq ştrixlərə xarakterizə edir. G.Baxşəliyeva yazır: “O, fədakar, xeyirxah, təmkinli insandır. Eyni zamanda, Ramiz müəllimin bütün fəaliyyətində global düşüncə, polad iradə, dərin məntiq, ardıcılıq, pragmatizm səizləməyə bil-məz. İlk növbədə özünə, sonra ətrafdaakilərə qarşı yüksək tələbkarlıq, söz və əməl birliyi - Ramiz müəllimin xarakterik keyfiyyətlərindəndir”.

Ümumiyyətlə, bu təhlil və münasibətlər, hərtərəfli yanaşmalar oxucuda akademikni bəhrələni öyrənməyə, iş təcrübəsindən, əsərlərdən bəhrələnməyə güclü istək yaradır. Bununla yanaşı, dövlət qulluğunda xalqın taleyi, ölkənin inkişafı ilə bağlı uzun illərin səmərəli fəaliyyəti, geniş

mündəricəli elmi əsərləri, publisist məqalələri, məruzə və çıxışları belə bir fikri söyləməyə əsas verir ki, Onun haqqında irihəcmli əsərlərin, monoqrafiyaların yazılmasına böyük etiyac vardır. Çünki Ramiz Mehdiyevin tədqiqatlarının əsasında demokratik dövlət quruculuğu, xalqımıza qarşı törədilən soyqırımı faciələri, bununla əlaqədar səbəblərin araşdırılması və onların həlli yolları, ölkənin iqtisadi inkişaf meyilləri, beynəlxalq münasibətlərin tolerantlıq, multikultural ənənələr zəminində tənzimlənməsi... bir sözlə, azərbaycançılıq məfkurəsinin bəşəri ideallarla bağlılığı məsələləri dayanır.

“Əsərlərinin biblioqrafiyası” əsində buna qədər söylədiyimiz fikirlərin bazasını təşkil edir. Burda ilkin olaraq R.Mehdiyevin Azərbaycan dilində nəşr olunmuş kitabları illərinə görə təsnifləndirilmişdir. Həmin bölmədə oxucunu razı salan əsas xüsusiyyət hər bir kitabın nədən bəhs etdiyinə, məlumat karakterli qısaca mətnin aspektdən tədqiqi, azərbaycançılıq ideologiyasının yeni çağırışlarla inkişafına təkan verən amillər, Azərbaycanın iqtisadi, mədəni yüksəlişinin dünyəvi mahiyyət səviyyəsində araşdırılması və bu mənada bir çox mövzuların tədqiqat predmeti olması olduqca ağır və şərefli bir yükür. Bu yükü ləyaqətlə, dövlətçiliyimizə ümdə sədaqət ruhunda daşıyan akademik Ramiz Mehdiyevin monoqrafiya-kitablarının elm və mədəniyyət tariximizdə yeri əlahiddədir. Onun “Kitablarda və dövr mətbuatda dərc edilən elmi-publisistik məqalələri, çıxışları, müsahibələri” də bir qədər əvvəldə qeyd etdiyimiz kimi, azərbaycançılıq məfkurəsinə söykənir. Bunların mövzu baxımından aktuallıq kəsb etməsi, məsələlərə tarixilik və müasirlik prizmasından yanaşılması, eləcə də ədəbi məhsuldarlığın sırası bizi heyretləndirir...

Ramiz Mehdiyevin “Redaktoru, elmi məsləhətçisi və buraxılışına məsul olduğu, ön söz yazdığı” əsərlərin sadəcə adlarının təqdim olunması akademiknin yaradıcılıq yolunun geniş panoramını gözlərimiz qarşısına cəmləndirir. Onların ideya-mahiyyətinə gəlinə, qeyd etməliyik ki, yaşadığımız tələyüklü məsələlər, müstəqillik yollarında atılan addımlar, görülən işlər, deportasiya, Heydər Əliyev ideyalarının inkişaf etdirilməsi, müstəqilliyimizin əbədlilik meyarları, Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə yeri və rolu... bunlar ayrı-ayrılıqda, həm də bütövlükdə azərbaycançılıq məfkurəsinə, dünyəvi dəyərlərə söykənir. Bu ideyalara əsaslanan əsərlərin hər birinə obyektiv mövqedən yanaşması, fikir, münasibət bildirməsi, ən başlıcası yüksək erudisiyaya malik güclü siyasət adamı, məsul şəxs kimi öz siyasi-fəlsəfi düşüncələrini, nəzəri görüşlərini sərgiləməsi bu nəşrlərin sanbalını, ictimai şüura təsirini artırmışdır. Bütün bunlardan belə aydın olur ki, akademik Ramiz Mehdiyevin dövlət qulluğunda göstərdiyi fəaliyyətini elmi-siyasi tədqiqatları, yaradıcılığı ilə bir əhəngdə aparması əsində onların nəzəri-praktik baxımdan üzvi bağlılığının bariz göstəricisidir. Bu xüsusiyyətlərin ən ali məramı dövlətçiliyimizə, milli dəyərlərimizə yeni bəşəri məzmun, mahiyyət qazandırması ilə əlaqədardır. R.Mehdiyevin cəmiyyət həyatında yorulmadan, dönmədən dövlətçiliyimizə, xalqımıza, sədaqətlə xidmət göstərməsi “Həyatı, ictimai-siyasi fəaliyyəti və əsərləri haqqında ədəbiyyat” bölümündə yer almış kitablar böyük və əzəmətli ömrün, illərin məhsuldarlığına qədirdənliyin ifadəsidir. Bunun ardınca “Kitablarda və dövr mətbuatda dərc edilmiş məqalələr” başlığı altında verilmiş göstərici özünün lakonik izahı ilə oxucuda onlardan istifadəyə rahatlıq yaradır. Düşünürəm ki, hər birimizdə qürur hissi doğuran bir cəhət də akademikin kitablarının həm də dünya kitabxanalarında və Universitet kitabxanalarında yer almasıdır.

Nəhayət, Biblioqrafiyada xronoloji ardıcılıqla və əlifba sırası ilə verilmiş bu materialların sayı görün nəqədir: 1598! Bəli, bundan heyretlənməmək və qürur hissi keçirməmək sadəcə mümkündür deyil. Ən başlıcası o səbəbdən ki, bu əsərlərin hər biri ayrılıqda və birlikdə müəllifin - xarizmatik insanın, böyük alimin azərbaycançılıq və dövlətçilik naminə fəaliyyətinin ümdə göstəricisidir.

Bu möhtəşəm kitablar, monoqrafik əsərlər və digər materiallar ənənəvilik və müasirlik prizmasından işləndiyindən hər zaman aktualdır. Başqa bir tərəfdən, akademik Ramiz Mehdiyevin siyasi fəaliyyəti, tədqiqatları özünün bəşəri mahiyyətilə dünya cəmiyyətinə elmi-nəzəri görüşlər sisteminə daxil olduğundan onlardan öyrənmək, bəhrələnmək, eləcə də bu siyasi, fəlsəfi, ədəbi irsi təbliğ etmək hər zaman labüddür, zəruridir.

Şəfqət NƏSİR,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru,
“Respublika”.